

Oddelek za pedagogiko in andragogiko

Od individualizma k skupnosti: je to še izziv?

Pedagoško-andragoški dnevi 2025

Urednica: Barbara Šteh

UNIVERZA
V LJUBLJANI

FF

Filozofska
fakulteta

Od individualizma k skupnosti: je to še izziv?

Pedagoško-andragoški dnevi 2025

Ljubljana, 29. januar 2025

Urednica: Barbara Šteh

Lektura: Anja Muhvič

Oblikovanje in prelom: Jure Preglau

Naslovnica: Barbara Šteh (osebni arhiv)

Vodja programskega odbora: Barbara Šteh

Vodja organizacijskega odbora: Vesna Podgornik

Založila: Založba Univerze v Ljubljani

Za založbo: Gregor Majdič, rektor Univerze v Ljubljani

Izdala: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Oddelek za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Za izdajatelja: Mojca Schlamberger Brezar, dekanja Filozofske fakultete

Ljubljana, 2025

Publikacija je breplačna.

Prva e-izdaja. Publikacija je v digitalni obliki prosto dostopna na <https://ebooks.uni-lj.si/ZalozbaUL>

DOI: 10.4312/9789612975173

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 223196419

ISBN 978-961-297-517-3 (PDF)

Oddelek za pedagogiko in andragogiko

Od individualizma k skupnosti: je to še izziv?

Pedagoško-andragoški dnevi 2025

Urednica: Barbara Šteh

Letošnja osrednja nit PAD je skupnost – ustvarjanje vključujočih skupnosti za skupno učenje in kakovostno življenje. Če se ozremo v dogajanje okoli nas in malo dalje v svet, se porajajo vprašanja, ali znamo biti skupaj, se učiti drug od drugega v vseh svojih posebnostih in individualnostih, pa hkrati v svoji človečnosti, saj imamo kot ljudje vendarle nekaj skupnega. Nenazadnje se poraja vprašanje, kaj je vse tisto, kar nas razdvaja, in ali nam je še vrednota prispevati k skupnosti ter se potruditi za sobivanje (sožitje) in skupno učenje.

Na PAD se bomo ukvarjali predvsem z vprašanji, kako delujejo različne skupnosti in kakšna je pri tem vloga pedagoških in andragoških delavcev, ter z izzivi in strategijami, kako v raznolikih skupnostih doseči medsebojno povezanost, razumevanje in spoštovanje ter skupno učenje.

Eno ključnih vprašanj je, kako lahko v okviru različnih oblik vzgoje in izobraževanja ter vseživljenjskega učenja skrbimo za medsebojno povezanost in oblikovanje vključujočih družbenih skupnosti v nasprotju z naraščajočim individualizmom. Seveda se ob tem postavlja vprašanje, ali nam je prizadevanje za skupno dobro in sožitje sploh še vrednota in nekaj, za kar si je vredno prizadevati. Kako na ta vprašanja gledajo in odgovarjajo pripadniki različnih generacij in družbenih skupin?

V dopoldanskem delu PAD se bodo zvrstila **tri plenarna predavanja**, v sklopu katerih bomo obravnavali različne skupnosti. V prvem predavanju bodo dr. Klara Ermenc Skubic, Nina Kristl in dr. Jana Kalin pod drobnogled postavile vlogo razrednika, ki postaja vse bolj zahtevna in kompleksna. Predstavile bodo, kako je vloga razrednika razumljena v večini evropskih držav ter kakšne rešitve najdemo v državah, kjer prevladuje t. i. anglosaška pedagoška tradicija. V drugem delu pa se bomo osredotočili na izbrane rezultate nacionalne evalvacijske študije *Analiza vlog in potreb razrednikov pri vodenju vzgojno-izobraževalnega dela v osnovni in srednji šoli*. Zanimalo nas bo, v čem slovenski razredniki vidijo svojo vlogo in s kakšnimi izzivi se soočajo.

Živimo v čedalje bolj slojeviti družbi mnogoterih razlik in sledilo bo predavanje dr. Mete Furlan o pomenu ter učinkih medgeneracijskega povezovanja in učenja tako za posameznike kot za širšo družbeno skupnost. Opirajo se vprašanja o tem, kako v različne medgeneracijske programe vključiti pripadnike različnih generacij in kako doseči tiste iz ranljivih skupin, ki so običajno potisnjeni na rob družbe.

V tretjem plenarnem predavanju, dr. Marka Radovana, pa bomo obravnavali vprašanja v povezavi z virtualnimi učnimi skupnostmi, ki so vse bolj del našega vsakdana. Vprašali se bomo, v čem so prednosti učenja in mreženja v virtualnih skupnostih ter od česa je odvisna uspešnost tovrstnega učenja. Osredotočili se bomo na to, kako ustvariti učinkovito digitalno učno okolje, ki presega tradicionalne omejitve spletnega poučevanja, in iskali odgovore na vprašanje, kako v virtualnih učnih skupnostih spodbuditi aktivno participacijo udeležencev in zmanjšati občutja izoliranosti.

V popoldanskem delu PAD bodo vzporedno potekale **tri delavnice**. Prva bo nadgradnja plenarnega predavanja o vlogi razrednika. Dr. Marjeta Šarić in dr. Katja Jeznik bosta osvetlili poglede in izkušnje šolskih svetovalnih delavcev pri delu z razredniki. Svetovalni delavci so pomembni sogovorniki razrednikom pri njihovem delu z učenci, oddelčno skupnostjo in starši. Na delavnici boste udeleženci delili svoje izkušnje in iskali odgovore na vprašanja, kot so, v čem vidite ključne razrednikove vloge in naloge, na katerih področjih svetovalni delavci (ali drugi strokovnjaki) vidite svojo vlogo pri podpori razrednikovemu delu, v čem so pogloblitve ovire za sodelovanje. Skupaj boste iskali rešitve za premagovanje ovir ter oblikovali priporočila, ki lahko prispevajo h kakovostnemu sodelovanju svetovalnih delavcev in razrednikov.

Na drugi delavnici, ki jo bo moderirala Metka Demšar Goljevšček, boste osvetlili filozofska, pedagoška in andragoška teoretska izhodišča, ki raziskujejo razmerje med individualnostjo in skupnostjo. V ospredju pa bosta iskanje odgovora na vprašanje *Je odmik od individualizma še mogoč?* in osvetljevanje pristopov, s katerimi lahko v različnih učnih okoljih presegamo individualizem. Predstavljeni bodo primeri dobrih praks, kako lahko vzgojno-izobraževalne institucije z odpiranjem in sodelovanjem z drugimi organizacijami, aktivnimi posamezniki ter lokalnimi skupnostmi presegajo družbene delitve in postanejo prostori medgeneracijskega in

sodelovalnega učenja ter trajnostnega sobivanja in odskočna deska za premik od individualizma k skupnosti.

Na tretji delavnici pa boste pod vodstvom Eme Meden izkusili klasično igro, ki simulira upravljanje skupnega naravnega vira, ter raziskovali vprašanja, povezana s skupnimi dobrinami in pravili njihove uporabe. Tema je posebej aktualna v času okoljske krize, ki v ospredje (ponovno) postavlja pomen odločanja in odzivanja v skupnosti. Delavnica strokovnim delavcem ponuja ideje in priložnost za razpravo o tem, kako v vzgojno-izobraževalnem procesu obravnavati potrebo in izziv ohranjanja skupnih virov ter spodbuditi trajnostne in skupnostno naravnane prakse.

PAD 2025 bomo zaključili z razpravo na **okrogli mizi**. Namen slednje je izpostaviti ugotovitve in sklepe predavanj in delavnic ter skupno iskanje odgovorov na osrednje vprašanje in dileme, povezane z njim: v kolikšni meri nam je prizadevanje za skupno dobro in sožitje, oblikovanje vključujočih (učnih) skupnosti še vrednota, ali prihaja do razkoraka med deklariranimi vrednotami in tem, kar živimo – vrednotami, ki jih zrcalimo s svojimi ravnanji. Izpostavili bomo poti in načine delovanja, ki omogočajo, da bo skupnostno učenje znova naša realnost in prihodnost.

Program PAD 2025

29. januar 2025 na FF UL

8.00–9.00	Prijava udeležencev (pritličje FF)
9.00–9.15	Pozdravni nagovor (pred. 2) dr. Mojca Schlamberger Brezar , dekanja Filozofske fakultete UL, in dr. Monika Govekar Okoliš , predstojnica Oddelka za pedagogiko in andragogiko
9.15–10.00	Predavanje (pred. 2) <i>Vloga in sodobni izzivi razrednikov pri nas in v tujini</i> dr. Klara Skubic Ermenc , Nina Kristl in dr. Jana Kalin (Filozofska fakulteta UL)
10.00–10.45	Predavanje (pred. 2) <i>Medgeneracijsko učenje: temelj za povezovanje skupnosti</i> dr. Meta Furlan (Filozofska fakulteta UL in Ljudska univerza v Ajdovščini)
10.45–11.15	Odmor za kavo
11.15–12.00	Predavanje (pred. 2) <i>Spodbujanje učenja in povezovanja v virtualnih skupnostih</i> dr. Marko Radovan (Filozofska fakulteta UL)
12.00–13.15	Odmor za kosilo (zunaj FF)
13.15–14.45	Delavnice: 1. <i>Vloga razrednika pri vodenju oddelčne skupnosti: pogledi in izkušnje svetovalnih delavcev</i> Moderirata: dr. Marjeta Šarić in dr. Katja Jeznik (Filozofska fakulteta UL) (pred. 434) 2. <i>Je odmik od individualizma še mogoč?</i> Moderira: Metka Demšar Goljevšček (Zavod Nazaj na konja) (pred. 430) 3. <i>Tragedija skupnega – kaj si želim in kaj mi je dovoljeno?</i> Moderira: Emo Meden (Filozofska fakulteta UL) (didaktična učilnica)
14.45–15.00	Odmor za kavo
15.00–16.30	Okrogla miza: razprava in zaključek (pred. 2) <i>Od individualizma k skupnosti: je to še izziv?</i> Moderira: dr. Barbara Šteh (Filozofska fakulteta UL)

POVZETKI PREDAVANJ PAD 2025

---

dr. Klara Skubic Ermenc

(Filozofska fakulteta UL, klara.skubicermenc@ff.uni-lj.si),

Nina Kristl, univ. dipl. ped. in prof. soc.

(Filozofska fakulteta UL, nina.kristl@ff.uni-lj.si)

dr. Jana Kalin

(Filozofska fakulteta UL, janica.kalin@ff.uni-lj.si)

Vloga in sodobni izzivi razrednikov pri nas in v tujini

Razrednik je v samem temelju povezan s skupnostjo učencev oz. dijakov, kar pove že njegovo ime. Razrednik je učitelj, ki skrbi za razred oz. oddelčno skupnost. Predstavlja tudi učenčevega prvega učitelja, na katerega se lahko nasloni, ko gre za vprašanja njegovega počutja in vsakdanjega življenja v oddelku. Je most, prek katerega se učenec vključuje v širšo šolsko skupnost. Dokler delo učiteljev v preteklosti še ni bilo specializirano, je bil razredni učitelj tudi razrednik, s specializacijo pedagoških poklicev in nalog, z vedno večjo kompleksnostjo šolskih sistemov in zahtevnostjo nalog, ki jih šola skozi čas pridobiva, pa je prišlo do oblikovanja specifične vloge učitelja kot razrednika. Razredništvo je postalo *ena od učiteljskih vlog*, ki jo lahko opredelimo kot *obliko pedagoškega vodenja oddelka skozi izobraževalni program v daljšem časovnem obdobju*. Pri pouku vsak učitelj učence sicer vodi, z razredništvom pa se vodenje razširi na celoten pedagoški proces in izobraževalni program. Na razredni stopnji sta obe vlogi navadno združeni v eni osebi, na predmetni stopnji v osnovni šoli in v srednješolskem izobraževanju pa vodenje oddelka skozi šolanje prevzame eden od predmetnih učiteljev. Podobno kot pri nas je razrednik razumljen tudi v večini evropskih držav, ki spadajo v t. i. kontinentalno-evropsko pedagoško tradicijo (zlasti germanske, slovanske, skandinavske države). V teh državah ima razrednik pomembno vzgojno funkcijo, ki je usmerjena na celotno oddelčno skupnost in vezana na cilj krepitve oddelka kot vzgojnega dejavnika. Delo razrednika ima vzgojne učinke tako na učence v oddelku kot na celotno življenje šole. Vodenje oddelka prinese tudi več administrativnih odgovornosti, ki so vezane na vzgojno in izobraževalno dimenzijo (npr. vzgojno ukrepanje, spremljanje

učnega uspeha), pa tudi na koordinacijsko in organizacijsko (npr. povezovalni člen v šoli ter med domom, šolo in skupnostjo). Drugačne rešitve najdemo v državah, kjer prevladuje t. i. anglosaška pedagoška tradicija (Združeno kraljestvo, ZDA). Tam poznajo pogosto bolj hierarhične karijerne strukture v šolah, zaradi izrazite decentralizacije pa imajo zelo različne izvedbene rešitve. V takih državah lahko razredniki dobijo izseke nalog, ki jih opravljajo razredniki pri nas, in podobnega koncepta razredništva, kot je naš, niti ne poznajo.

Na predavanju bomo najprej predstavili vloge razrednikov v nekaj izbranih državah in jih primerjali z vlogo razrednikov v Sloveniji. V drugem delu pa se bomo navezali na izbrane rezultate nacionalne evalvacijske študije *Analiza vlog in potreb razrednikov pri vodenju vzgojno-izobraževalnega dela v osnovni in srednji šoli*, ki jo izvaja Oddelek za pedagogiko in andragogiko med letoma 2023 in 2025. Preliminarni rezultati kažejo, da tudi slovenski razredniki vidijo svojo vlogo v triadi vzgoja – koordinacija – administracija. Opažajo, da vse tri vloge postajajo zahtevnejše: v okviru vzgojne so izpostavljeni kompleksni odnosi s starši in velika raznolikost učne populacije; v okviru koordinacijske se krepi povezovalna vloga, tudi usklajevanje in vodenje dejavnosti, povezanih s podporo učencem/dijakom z različnimi statusi; administrativne obremenitve pa se krepijo zaradi normiranosti našega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Priporočeni viri

European Commission/EACEA/Eurydice (2018). *Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support. Eurydice Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Dostopno na: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/teaching-careers-europe-access-progression-and-support>

Kalin, J. (2022). Pomembnost dela razrednika in svetovalnega delavca v oddelčni skupnosti. V: P. Gregorčič Mrvar in J. Kalin (ur.), *Sodobni pogledi in izzivi v vzgojno-izobraževalnem in svetovalnem delu: prispevki ob jubileju Metoda Resmana*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, str. 67–88.

Kalin, J., Govekar Okoliš, M., Mažgon, J., Mrvar, P., Resman, M., in Šteh, B. (2009). *Izzivi in smernice kakovostnega sodelovanja med šolo in starši*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Programske smernice za delo oddelčnega učiteljskega zbora in oddelčne skupnosti v osnovnih in srednjih šolah ter v dijaških domovih (2005). Ljubljana: MŠŠ. Dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Drugi-konceptualni-dokumenti/Programske_smernice_za_delo_ouz_in_os.pdf

---

dr. Meta Furlan

(Filozofska fakulteta UL in Ljudska univerza v Ajdovščini;
meta.furlan@ff.uni-lj.si, meta.furlan@lu-ajdovscina.si)

Medgeneracijsko učenje: temelj za povezovanje skupnosti

Medgeneracijsko učenje predstavlja orodje za spodbujanje družbene povezanosti in medsebojnega razumevanja, kar je še posebej pomembno v času demografskih sprememb ter vse večje generacijske segregacije. Povezovanje različnih generacij s strukturiranimi in neformalnimi programi ne le zmanjšuje predsodke in stereotipe, temveč tudi omogoča bogato izmenjavo znanj, veščin in vrednot, kar krepí vezi znotraj skupnosti ter izboljšuje blagostanje vseh vpletenih skupin (Moinolmolki in Broughton 2020; Patricio in Osorio 2013; Tambaum 2022). Dvosmerna izmenjava izkušenj, pogledov in znanja med generacijami ustvarja inovativne rešitve za družbene izzive, hkrati pa povečuje odpornost skupnosti na spremembe. Pri tem se ohranjajo pretekle vrednote, sočasno pa se vzpostavljajo temelji za prihodnost, ki je polna izzivov sodobnega časa (Dizon idr. 2024; Ličen 2020). Medgeneracijsko učenje ima pozitivne učinke tako na posameznike kot na skupnost. Prvič, pozitivno vpliva na čustveno in socialno blagostanje udeležencev. Starejši udeleženci pogosto poročajo o zmanjšanju občutkov osamljenosti, povečani socialni vključenosti in izboljšani kakovosti življenja. Hkrati pa mladi, ki sodelujejo v programih, krepíjo svoje socialne in komunikacijske veščine ter razvijajo večje spoštovanje do starejših generacij. Rezultat je vzajemna obogatitev in izboljšanje medgeneracijskih odnosov (Heyman in Gutheil 2008; Kump 2008; Kump in Jelenc Krašovec 2014; McLaren 2008; Moinolmolki in Broughton 2020). Medgeneracijsko učenje prav tako pomembno prispeva k zmanjševanju generacijskih stereotipov. Mladi in starejši pogosto prepoznajo skupne značilnosti ter vrednote, kar vodi k razumevanju medgeneracijskih razlik in večji solidarnosti. Interakcije, ki nastajajo v medgeneracijskih programih, omogočajo premostitev generacijskega prepada in krepíjo družbeno povezanost. Posebna

vrednost teh programov je tudi njihova sposobnost spodbujanja občutka pripadnosti, saj lahko udeleženci s sodelovanjem ustvarjajo globoke in trajnejše odnose, ki temeljijo na spoštovanju in zaupanju (Ličen 2020; Patricio in Osorio 2013; Tambaum 2022). Drugič, poleg individualnih koristi je medgeneracijsko učenje nepogrešljivo tudi za razvoj vključujočih skupnosti. S programi medgeneracijskega učenja zato lahko povežemo generacije, zmanjšujemo družbene razlike ter ustvarjamo temelje za bolj pravično, trajnostno in vključujočo družbo. V okviru prizadevanj za učenje in sobivanje v skupnosti igrajo ti programi ključno vlogo pri premagovanju razdrobljenosti ter ponovnem oblikovanju skupnosti kot prostora za sodelovanje, sožitje in medsebojno razumevanje (Dizon idr. 2024; Ličen 2020; Tambaum 2022).

Literatura in viri

- Dizon, L., Williams, L., Moeke-Maxwell, T., Pearson, S., Kothari, S., Simpson, P., in Gott, M. (2024). Using Film to Explore Ideas with University Students Around Intergenerational Social Connection. *Journal of Intergenerational Relationships*, str. 1–15. Dostopno na: <https://doi.org/10.1080/15350770.2024.2406531>
- Heyman, J., in Gutheil, I. (2008). They Touch Our Hearts: The Experiences of Shared Site Intergenerational Program Participants. *Journal of Intergenerational Relationship*, 6, št. 4, str. 397–412. Dostopno na: <http://dx.doi.org/10.1080/15350770802470726>
- Kump, S. (2008). Nova paradigma medgeneracijskega učenja. *Andragoška spoznanja*, 14, št. 3-4, str. 62–74.
- Kump, S., in Jelenc Krašovec, S. (2014). Intergenerational Learning in Different Contexts. V: B. Schmidt-Hertha, S. Jelenc Krašovec in M. Formosa (ur.), *Learning across Generations in Europe. Contemporary Issues in Older Adult Education*. Rotterdam: Sense Publishers, str. 167–178.
- Ličen, N. (2020). *Učiti se ob srečanju generacij. Medgeneracijsko učenje in (re)generacija skupnosti*. Ljubljana: Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje.
- McLaren, M. R. (2008). It's a Magical Thing: Intergenerational Learning at the Royal South Street Society. *Journal of Intergenerational Relationship*, 6, št. 1, str. 7–24.

- Moinolmolki, N., in Broughton, K. (2020). The Perspective of Elderly Residents on an Intergenerational Service-Learning Project. *Journal of Intergenerational Relationship*, 20, št. 4, str. 464–475. Dostopno na: <https://doi.org/10.1080/15350770.2020.1860181>
- Patricio, M. R., in Osorio, A. (2013). New Challenges, New Possibilities: Intergenerational Learning and ICT for an Aging Society. V: I. Žemaitaiyte in S. Mikulioniene (ur.), *Proceedings of 4th International Conference Learning Opportunities for Older Adults: Forms, Providers and Policies*. ESREA, str. 53–65.
- Tambaum, T. (2022). Intergenerational Learning in Action. V: K. Evans, W. O. Lee, J. Markowitsch in M. Zukas (ur.), *International Handbook of Lifelong Learning*. Springer, Cham, str. 1–24.

Spodbujanje učenja in povezovanja v virtualnih skupnostih

V digitalni dobi so virtualne skupnosti postale pomembne platforme za učenje in mreženje, ki presegajo geografske meje ter spodbujajo povezave med različnimi skupinami posameznikov (Silva idr. 2020). Te skupnosti, ki jih opredeljujejo skupni interesi in sodelovanje, ponujajo posebno okolje, v katerem se razvijata izmenjava znanja in socialna interakcija. Namen te predstavitve je preučiti mehanizme in strategije, ki olajšujejo učenje in mreženje v virtualnih skupnostih, ter poudariti njihov pomen v sodobnem izobraževanju. Učni potencial virtualnih skupnosti temelji na načelih socialnega konstruktivizma, ki trdi, da se znanje ustvarja v družbenih interakcijah (Vygotsky 1978). V teh spletnih okoljih posamezniki sodelujejo v diskusijah, širijo vire in sodelujejo pri projektih, s čimer izboljšujejo svoje razumevanje in sposobnosti. Platforme, kot so forumi, družbeni mediji in spletna učna okolja, so kanali za to interakcijo ter omogočajo članom, da prispevajo k zbirki skupnega znanja (Rheingold 2000), ob tem pa je zelo pomembna vloga moderatorja (pogosto izobraževalca) pri usmerjanju razprav, pregledovanju vsebine in ustvarjanju vključujočega okolja, ki spodbuja sodelovanje. Za razumevanje in spodbujanje učenja v virtualnih skupnosti se uporablja več konceptov. Eden teh je "model skupnosti raziskovanja" (Garrison 2017), ki je še posebej uporaben v spletnem okolju, saj omogoča razumevanje vlog poučevanja ter socialnih in spoznavnih dimenzij, ki morajo biti nujno prisotne za učenje in motivacijo v virtualnem okolju. Poleg tega je uporaben tudi koncept "transakcijske razdalje" (TR), ki jo je prvi opredelil Moore (1993) in se nanaša na psihološki ter komunikacijski prostor med učečimi se in učitelji. Nanjo vplivajo interakcija s tehnologijo, vrstniki, vsebina in učitelji, pri čemer večja interakcija zmanjšuje TR ter povečuje občutek povezanosti, podpore in vključenosti učencev (Fabian idr. 2022). Na podlagi obstoječe literature ugotovimo, da je lahko mreženje v virtualnem prostoru enako učinkovito kot tradicionalni osebni

stiki, zlasti za posameznike, ki se lahko pri fizičnem povezovanju srečujejo z ovirami (Hampton in Wellman 2003; Rains in Carter 2024); vendar pa je učinkovitost učenja in mreženja v virtualnih skupnostih odvisna od več dejavnikov. Zaupanje in vzajemnost sta temeljna elementa, ki vplivata na sodelovanje članov ter izmenjavo znanja (Marciniak 2023). Poleg tega je sama postavitev virtualnega okolja zelo pomembna za spodbujanje interakcij. Vzpostavitev uporabniku prijaznih grafičnih vmesnikov, preglednih komunikacijskih kanalov in dobro strukturirane vsebine lahko omogoči boljšo uporabniško izkušnjo ter spodbuja aktivno sodelovanje (Cao in Yu 2023). Spodbujanje učenja in mreženja v virtualnih skupnostih je zapleten proces, pri katerem je potreben uravnotežen pristop ob upoštevanju medsebojnega vpliva družbene dinamike, tehnološke zasnove ter kulture skupnosti, ima pa potencial, da spremeni in dopolni načine, na katere se posamezniki učijo v vse bolj povezanem svetu.

Literatura in viri

- Cao, W., in Yu, Z. (2023). Exploring learning outcomes, communication, anxiety, and motivation in learning communities: A systematic review. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, št. 866, str. 1–13. Dostopno na: <https://doi.org/10.1057/s41599-023-02325-25-2>
- Cleveland-Innes, M., in Hawryluk, J. (2023). Designing Online Learning Communities. V: O. Zawacki-Richter in I. Jung (ur.), *Handbook of Open, Distance and Digital Education*. Singapore: Springer, str. 1339–1355. Dostopno na: https://doi.org/10.1007/978-981-19-2080-6_82
- Fabian, K., Smith, S., Taylor-Smith, E., in Meharg, D. (2022). Identifying factors influencing study skills engagement and participation for online learners in higher education during COVID-19. *British Journal of Educational Technology*, 53, št. 6, str. 1915–1936. Dostopno na: <https://doi.org/10.1111/bjet.13221>
- Garrison, D. R. (2017). *E-learning in the 21st century: A community of inquiry framework for research and practice* (3. izd.). Routledge.
- Hampton, K., in Wellman, B. (2003). Neighboring in Netville: How the internet supports community and social capital in a wired suburb. *City & Community*, 2, št. 4, str. 277–311. Dostopno na: <https://doi.org/10.1046/j.1535-6841.2003.00057.x>

- Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. V: D. Keegan (ur.), *Theoretical principles of distance education*. Routledge, str. 22–38.
- Rains, S. A., in Carter, S. N. (2024). Supportive Communication as a Collective Phenomenon: A Dynamic Systems Account of Emotional Support Provision and Outcomes in Online Health Communities. *Human Communication Research*, 51, št. 1, str. 1–15. Dostopno na: <https://doi.org/10.1093/hcr/hqae019>
- Marciniak, R. (2023). Key Success Factors of Virtual Learning Communities in Online Courses. V: J. M. Bugaj, M. Budzanowska-Drzewiecka in B. Mikołajczyk (ur.), *Building an academic community: Challenges for education quality management*. BRILL, str. 151–176.
- Rheingold, H. (2000). *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. MIT Press.
- Silva, R. F., Gimenes, I. M., in Maldonado, J. C. (2020). An Approach for Assessing Large Online Communities in Informal Learning Environments. *Anais do XXXI Simpósio Brasileiro de Informática na Educação (SBIE 2020)*, str. 642–651. Dostopno na: <https://doi.org/10.5753/cbie.sbie.2020.642>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

---

dr. Marjeta Šarič

(Filozofska fakulteta UL, marjeta.saric@ff.uni-lj.si) in

dr. Katja Jeznik

(Filozofska fakulteta UL, katja.jeznik@ff.uni-lj.si)

Vloga razrednika pri vodenju oddelčne skupnosti: pogledi in izkušnje svetovalnih delavcev

Vzgoja in izobraževanje v slovenskih šolah potekata v oddelčnih skupnostih, pri čemer pomembno vlogo za oblikovanje življenja in dela v vsaki oddelčni skupnosti nosi razrednik, sooblikuje pa ju vsak strokovni delavec, ki vstopa vanjo. Svetovalni delavci so pomembni sogovorniki razrednikom pri njihovem delu z učenci, oddelčno skupnostjo in starši. V sklopu nacionalne evalvacije študije *Analiza vlog in potreb razrednikov pri vodenju vzgojno-izobraževalnega dela v osnovni in srednji šoli* nas med drugim zanimajo tudi pogledi in izkušnje šolskih svetovalnih delavcev v zvezi z vlogo razrednikov. V uvodu bomo predstavili nekaj izhodišč te raziskave, osrednji del interaktivno zasnovane delavnice pa bo namenjen izmenjavi izkušenj, stališč in primerov dobrih praks na področju sodelovanja med svetovalnimi delavci in razredniki. V razpravi bomo odprli naslednja vprašanja: kakšne so izkušnje udeležencev na različnih področjih sodelovanja z razredniki; v čem udeleženci vidijo ključne razrednikove vloge in naloge; kako svetovalni delavci ocenjujejo pomembnost posameznih nalog razrednika; kakšna so pričakovanja v delovnem odnosu med razredniki in svetovalnimi delavci; na katerih področjih svetovalni delavci vidijo svojo vlogo pri podpori dela razrednika; v čem se kažejo ovire za sodelovanje in na kakšne načine jih skušajo premagovati. Z udeleženci bomo iskali odgovore na zgornja vprašanja, izmenjali primere in izkušnje z lastnih šol/ustanov ter oblikovali predloge in priporočila, ki bi lahko prispevala h kakovostnemu delu in sodelovanju z razredniki. Dobro sodelovanje med svetovalnimi delavci in razredniki lahko prispeva k oblikovanju medsebojno povezanih ter spoštljivih skupnosti, tako oddelčnih kot tudi šolskih, lokalnih in drugih.

Literatura in viri

- Gregorčič Mrvar, P., Jeznik, K., Kalin, J., Kroflič, R., Mažgon, J., Šarić, M., in Šteh, B. (2020). *Šolska svetovalna služba: stanje in perspektive*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Dostopno na: <https://doi.org/10.4312/9789610603283>
- Kalin, J. (2022). Pomembnost dela razrednika in svetovalnega delavca v oddelčni skupnosti. V: P. Gregorčič Mrvar in J. Kalin (ur.), *Sodobni pogledi in izzivi v vzgojno-izobraževalnem in svetovalnem delu: prispevki ob jubileju Metoda Resmana*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, str. 67–88.
- Resman, M. (2007). Vzgojni koncept šole se uresničuje v oddelkih: zakaj svetovalno pozornost usmeriti v oddelek? *Sodobna pedagogika*, 58 (posebna izd.), str. 122–139.
- Šteh, B., in Gregorčič Mrvar, P. (2011). Stališča in pričakovanja učiteljev, svetovalnih delavcev in staršev drug do drugega v kontekstu sodelovanja med šolo in domom. *Psihološka obzorja*, 20, št. 1, str. 17–41. Dostopno na: http://psiholoskaobzorja.si/arhiv_clanki/2011_1/steh_mrvar.pdf

Je odmik od individualizma še mogoč?

Težnja po individualizmu je v obdobju razsvetljenstva vzniknila kot posledica iskanja svobode, avtonomije in pravic. V obdobju industrijske družbe se je preoblikovala v stremenje po osebnem uspehu ter osredotočenost na lastne cilje in potrebe. Zgodovinske, ekonomske, tehnološke in kulturne spremembe so korenito preoblikovale družbene odnose v smeri strmo naraščajočega individualizma. Doba digitalne tehnologije, ekonomske neenakosti in kulturne fragmentacije nam prinaša izolacijo, razdrobljenost ter poglobljanje polarizacije, kar še dodatno slabi pomen skupnosti.

Pojavljajo se pobude za ponovno grajenje skupnostnih vezi, ki bi zmoгле vzpostaviti ravnovesje, družbeno povezanost, solidarnost in medkulturni dialog. Področje vzgoje in izobraževanja (p)ostaja ključno orodje pri preseganju družbenih omejitev ter humanizaciji družbe in medosebnih odnosov v želji po oblikovanju vključujočih skupnosti, temelječih na solidarnosti in sodelovanju.

Na delavnici se bomo uvodoma na kratko sprehodili čez osrednja filozofska, pedagoška ter andragoška teoretska izhodišča, ki raziskujejo razmerje med individualnostjo in skupnostjo. V nadaljevanju bomo s pomočjo različnih andragoških metod kritično premislili o aktualnih družbenih normah in vrednotah, ki jih posredujejo sodobne vzgojno-izobraževalne institucije. Razmišljali bomo o mehanizmih, s katerimi lahko različna učna okolja presegajo družbene vrednote individualizma. Izpostavili bomo tudi ključno vlogo in zmožnosti za delovanje vzgojiteljev, učiteljev, pedagogov ter andragogov kot ključnih akterjev, ki lahko s poučevanjem in odnosi z učenci spodbujajo vrednote človečnosti, demokracije, enakosti in sodelovanja. Predstavili bomo nekaj primerov dobrih praks, kako lahko vzgojno-izobraževalne institucije z odpiranjem in sodelovanjem z drugimi organizacijami (npr. večgeneracijskimi centri, centri za družine, različnimi specializiranimi nevladnimi organizacijami),

aktivnimi posamezniki ter lokalnimi skupnostmi presegajo družbene delitve ter postanejo prostori medgeneracijskega in sodelovalnega učenja, povezovanja, medsebojne podpore, trajnostnega sobivanja ter odskočna deska za premik od individualizma k skupnosti. V razmislek si bomo zastavili ključno vprašanje: kaj moramo pedagogi in andragogi spremeniti pri sebi in pri svojem načinu delovanja, da bo skupnostno učenje znova naša realnost in prihodnost?

Literatura in viri

- Bauman, Z. (2006). *Skupnost: Išče se varnost v negotovem svetu* (A. Uhan, prev.). Ljubljana: Založba Krtina.
- Freire, P. (2019). *Pedagogika zatiranih* (B. Müller, prev.). Ljubljana: Založba Krtina.
- Jeznik, K., in Skubic Ermenc, K. (2020). Izzivi izobraževanja na daljavo. *Pedagoška obzorja*, 35, št. 2, str. 22–34.
- Kroflič, R. (2022). Spremna beseda: Eksistencialna pedagogika Gerta Bieste. V: G. Biesta, *Vzgoja kot čudovito tveganje*. Ljubljana: Založba Krtina, str. 231–246.
- Medveš, Z. (2011). Kakršna je družba, taka šola! *Sodobna pedagogika*, 62, št. 5, str. 148–170.
- Mikuš Kos, A. (2015). *Moje življenje, moje delovanje*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Tragedija skupnega – kaj si želim in kaj mi je dovoljeno?

Na delavnici bomo z uporabo klasične igre, ki simulira upravljanje skupnega naravnega vira, raziskovali vprašanja, povezana s skupnimi dobrinami in pravili njihove uporabe.

Tema je posebej aktualna v času okoljske krize, ki v ospredje (ponovno) postavlja pomen odločanja in odzivanja v skupnosti. Sistem individualnega lastništva (npr. gozdov) pogosto oddaljuje idejo skupne odgovornosti za prostor, ki se vedno znova izkaže za dobro prakso z vidika trajnostnega delovanja. Zanj so ključni pozorno opazovanje okolja ter upoštevanje potreb drugih članov skupnosti, pripravljenost na dialog in sposobnost konstruktivnega reševanja konfliktov.

Delavnica strokovnim delavcem ponuja ideje in priložnost za razpravo o tem, kako v vzgojno-izobraževalnem procesu obravnavati potrebo in izziv ohranjanja skupnih virov ter spodbuditi trajnostne in skupnostno naravnane prakse.

Literatura in viri

- Bogataj, N. (2023). Živimo trajnost. V: N. Bogataj in T. Košmerl (ur.), *Znamenja trajnosti*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, str. 179–189.
- Cepin, M., Belc, S., in Gajšek, E. (2023). *Uporaba iger za krepitev podnebne pismenosti*. Ljubljana: Socialna akademija.
- Hardin, G. (1968). The tragedy of the commons: the population problem has no technical solution; it requires a fundamental extension in morality. *Science*, 162, št. 3859, str. 1243–1248.
- Ostrom, E., Burger, J., Field, C. B., Norgaard, R. B., in Policansky, D. (1999). Revisiting the commons: local lessons, global challenges. *Science*, 284, št. 5412, str. 278–282.

Lined writing area consisting of 25 horizontal lines.

